

Posudek vedoucího práce

Diplomová práce: *Konstrukce postavy: postava ve fikčních světech a světech příběhu.*

Aneta Staniševská, 2015

Těžiště práce spočívá v průniku do často zakrývané mezery mezi konceptem fikčního světa a světa příběhu. V jejich rozdílu, se soustředěním na konstituci narativní postavy, hledá autorka takové pojetí postavy a jejího „prostředí“, které poskytne nebo by poskytnout mohlo větší explanační sílu nežli stávající teorie. Zvolenou metodou je kritická komparace celé řady konkrétních teorií, se snahou o vlastní vyvozování dílčích závěrů. Vzhledem k rozsahu textu je pak suma probíraných teoretických přístupů snad až příliš velká, třebaže jejich volby jsou nenahodilé, logicky navazující a zapadající do celku práce. Cenou za velké rozpětí je místy nutné zjednodušení a reduktivnost některých expozicí. Například kapitola 3.1.1. Minimální odchylka a intertextualita by si zasloužila podrobnější zpracování, v němž by se více předvedla role fikčních encyklopedií, vliv žánrového zarámování (markantní např. v subžánru sci-fi a fantasy tzv. *shared worlds*) na vyplňování mezer i inferencí, vynucovaných tlakem na smysluplnost rozvíjejícího se syžetu i konstituující se postavy. Nejen v této podkapitole pak postrádám pozornost věnovanou čtenářské anticipaci, čtenářským očekáváním jak vyplněným, tak nevyplněným (a faktor, který W. Iser označuje jako negativní gestalt v procesu četby). V prezentovaném pojetí se čtenář trvale „opožďuje“ za textem, důležitý faktor předjímání není dostatečně uvážen. Ač jde o práci soustředěnou, plnou poměrně přesných analýz a vlastního, původního myšlenkového úsilí, nelze na ni použít okřídlené *finis coronat opus*, protože vyústění je opatrné a relativizující. Závěr shrnuje obraz světa příběhu jako, řečeno s kognitivisty, radiální kategorii („soustředné kruhy s centrem“) a obdobně i model postavy. Pokud bychom přijali tento dvojmodel, pak bychom dostali jednu radiální kategorii v druhé a v případě takové inkluze

dochází ke střetávání dvou center a znejistění kategorizace/smyslu jako takové/ho. Tento důsledek autorka neuvažuje.

Uvedené výhrady jsou však spíše marginální, nesnižují široký záběr práce a úctyhodný myšlenkový výkon. Ač v základní vrstvě komparativní, v dalších úrovních jde o samostatný, přínosný vhled do frekventované problematiky. Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

Praha 3.9.2015

.....

Prof. PhDr. Vlastimil Zuska, CSc.